

BEARTAS FUINNIMH: PRIONSABAIL GHINEARÁLTA

Tá beartas fuinnimh an Aontais Eorpaigh bunaithe ar phrionsabail an dícharbónaithe, an iomaíochais, na slándála soláthair; agus na hinbhuanaitheachta. Tá sé de chuspóir aige feidhmiú an mhargaidh fuinnimh agus soláthar slán fuinnimh laistigh den Aontas a áirithiú mar, aon le héifeachtúlacht agus coigilteas fuinnimh, forbairt foinsí fuinnimh in-athnuaite agus idirnascadh na ngréasán fuinnimh a chur chun cinn. Tá bearta éagsúla arb é is aidhm dóibh Aontas Fuinnimh iomlán a bhaint amach i gcroílár bheartas fuinnimh an Aontais.

BUNÚS DLÍ

Airteagal 194 den Chonradh ar Fheidhmiú an Aontais Eorpaigh (CFAE).

Forálacha sonracha:

- Slándáil an tsoláthair: Airteagal 122 CFAE;
- Gréasáin fuinnimh: Airteagail 170–172 CFAE;
- Gual: soiléirítear i bPrótacal 37 na hiarmhairtí airgeadais a bhí ann mar thoradh ar an gConradh ag bunú an Chomhphobail Eorpaigh do Ghual agus Cruach a dhul in éag in 2002;
- Fuinneamh núicléach: tá an Conradh ag Bunú an Chomhphobail Eorpaigh do Fhuinneamh Adamhach (Conradh Euratom) ina bhunús dlí d'fhormhór ghníomhaíochtaí an Aontais i réimse an fhuinnimh núicléach.

Forálacha eile lena ndéantar difear don bheartas fuinnimh:

- An margadh inmheánach fuinnimh: Airteagal 114 CFAE;
- Beartas seachtrach fuinnimh: Airteagail 216–218 CFAE.

CUSPÓIRÍ

De réir an [Aontais Fuinnimh](#) (2015), is iad seo a leanas cúig phríomhaidhm bheartas fuinnimh an Aontais:

- éagsúlú a dhéanamh ar fhoinsí fuinnimh na hEorpa, slándáil fuinnimh a áirithiú trí dhlúthpháirtíocht agus comhar idir tíortha an Aontais;
- feidhmiú margaidh fuinnimh inmheánaigh a áirithiú, ar margadh lánchomhtháite é, saorshreabhadh fuinnimh a chumasú tríd an Aontas trí bhonneagar leormhaith agus gan bacainní teicniúla ná rialála;
- feabhas a chur ar éifeachtúlacht fuinnimh agus spleáchas ar allmhairí fuinnimh a laghdú, astaíochtaí a laghdú go mór agus poist agus fás a spreagadh;
- an geilleagar a dhícharbónú agus dul chun cinn a dhéanamh ionsar gheilleagar ísealcharbóin i gcomhréir le Comhaontú Pháras;

- taighde ar theicneolaíochtaí fuinnimh ísealcharbóin agus glana a chur chun cinn, agus tús áite a thabhairt do thaighde agus nuálaíocht chun an t-aistriú fuinnimh a spreagadh agus chun feabhas a chur ar iomaíochas.

Faoi Airteagal 194 CFAE, is inniúlacht chomhroinnte iad roinnt réimsí den bheartas fuinnimh, ina bhfuil tá sé de cheart ag gach Ballstát 'na coinníollacha a chinneadh maidir lena acmhainní fuinnimh a shaothrú, dá rogha idir foinsí éagsúla fuinnimh agus do struchtúr ginearálta a sholáthair fuinnimh' (Airteagal 194(2)).

A BHFUIL BAINTE AMACH

A. Creat beartais ginearálta

Tá an beartas fuinnimh Eorpach atá ann faoi láthair bunaithe ar [straitéis an Aontais Fuinnimh](#), a raibh sé mar aidhm léi soláthar fuinnimh atá slán, inbhuanaithe, iomaíoch agus inacmhainne a thabhairt do theaghlaigh agus do ghnóilachtaí an Aontais. I measc na spriocanna fuinnimh atá ag an Aontas faoi láthair do 2030 tá:

- an sciar i bhfuinnimh in-athnuaite i dtomhaltas fuinnimh a mhéadú go 42.5 %, agus é mar aidhm 45 % a bhaint amach;
- laghdú 11.7 % ar thomhaltas príomhúil (táscach) agus ar ídiú fuinnimh deiridh i gcomparáid le réamh-mheastacháin 2020;
- idirnascadh 15% ar a laghad de chórais leictreachais an Aontais.

Bhí an creat rialála Eorpach reatha maidir le fuinneamh bunaithe ar [phacáiste suntasach 'Oiriúnach do 55'](#) an Aontais, pacáiste a bhí dírithe ar dtús ar na spriocanna aeráide agus fuinnimh uile a ailíniú. Rinneadh é sin a mhodhnú i ndiaidh a chéile le plean [REPowerEU](#), a raibh sé mar aidhm leis deireadh a chur de réir a chéile de réir a chéile leis an spleáchas ar bhreoslaí iontaise na Rúise.

Tá an creat comhdhéanta de roinnt forálacha lena gcumhdaítear cur chun cinn an fhuinnimh in-athnuaite ([Treoir \(AE\) 2018/2001](#)), éifeachtúlacht fuinnimh ([Treoir \(AE\) 2018/2002](#)), rialachas agus idirnascacht leictreachais ([Rialachán \(AE\) 2018/1999](#)), dearadh an mhargaidh leictreachais ([Treoir \(AE\) 2019/944](#) agus [Rialachán \(AE\) 2019/943](#)), ullmhacht riosca ([Rialachán \(AE\) 2019/941](#)), feidhmíocht fuinnimh foirgneamh (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/GA/TXT/?uri=CELEX:32018L0844>), margaí gáis agus hidrigine dícharbónaithe ([Treoir 2009/73/CE](#) agus [Rialachán \(CE\) Uimh. 715/2009](#)), cánachas fuinnimh ([Treoir 2003/96/CE](#)), bonneagair thras-Eorpacha fuinnimh ([Rialachán \(AE\) 2022/869](#)), comhar idir rialtóirí fuinnimh ([Rialachán \(AE\) 2019/942](#)), cadhnaí ([Rialachán \(AE\) 2023/1542](#)), agus tionscnaimh aeriompair agus muiriompair ([Rialachán \(AE\) 2023/2405](#) agus [Rialachán \(AE\) 2023/1805](#)). Faoi gcreat atá ann faoi láthair, ní mór do thíortha an Aontais [pleananna 10 mbliana fuinnimh agus aeráide comhtháite naisiúnta](#) a bhunú don tréimhse ó 2021 go 2030, tuarascáil maidir le dul chun cinn a chur isteach gach dara bliain agus [straitéisí naisiúnta fadtéarmacha](#) comhleanúnacha a fhorbairt chun spriocanna fuinnimh comhaontaithe agus spriocanna Chomhaontú Pháras a chomhlíonadh.

B. An margadh inmheánach fuinnimh a chomhlánú

Le margadh fuinnimh inmheánach atá comhtháite go hiomlán agus a fheidhmíonn go cuí áirithítear praghsanna fuinnimh inacmhainne, tugtar na comharthaí riachtanacha maidir le praghsanna le haghaidh infheistíochtaí i bhfuinneamh glas, daingnítear soláthairtí fuinnimh agus osclaítear an chonair is saoire ó thaobh costais de chuig an aeráidneodracht. Bhí an reachtaíocht maidir leis an margadh inmheánach fuinnimh bunaithe ar dtús ar phrionsabail an chomhair trasteorann agus na margaí miondíola cothroma. Bhí an reachtaíocht dírithe, ina dhiaidh sin ar riosca-ullmhacht, comhordú, dreasachtaí do thomhaltóirí, dícharbónú agus slándáil an tsoláthair fuinnimh.

Mar thoradh ar mhodhnuithe REPowerEU, leathnaíodh an creat fuinnimh chun rialacha maidir le híosleibhéil stórála gáis 90 % a chur san áireamh roimh an ngeimhreadh ([Rialachán \(AE\) 2022/1032](#)), spriocanna deonacha 15 % maidir leis an éileamh ar ghás a laghdú do na Ballstáit ([Rialachán \(AE\) 2022/1369](#); [rinneadh an tréimhse i gcás éileamh deonach a laghdú a fhadú go dtí mí an Mhárta 2025](#)), comhiomlánú deonach éilimh gáis ([Rialachán \(AE\) 2022/2576](#); Ardán Fuinnimh an Aontais), spriocanna laghdaithe éilimh leictreachais 10 % agus 5 % le linn buaicuaireanta agus idirghabhálacha éigeandála a bhfuil teorainn ama leo chun aghaidh a thabhairt ar phraghsanna arda fuinnimh ([Rialachán \(AE\) 2022/1854](#)) (féach an bileog eolais [2.1.9](#) maidir leis an margadh inmheánach fuinnimh).

C. Éifeachtúlacht Fuinnimh

Is é bunchloch bheartas éifeachtúlachta fuinnimh an Aontais an Treoir nua maidir le hÉifeachtúlacht Fuinnimh ([Treoir \(AE\) 2023/1791](#)), lenar bunaíodh sprioc i dtaobh laghdú 11.7 % ar thomhaltas fuinnimh príomhúil (táscach) agus deiridh fuinnimh an Aontais faoi 2030, i gcomparáid le réamh-mheastacháin 2020. Ní mó ná 992.5 agus 763 choibhéis milliún tona ola faoi seach atá sé sin comhbhéiseach. Tá an treoir bunaithe ar phrionsabal 'tús áite don éifeachtúlacht fuinnimh' lena leagtar síos oibleagáid ar thíortha an Aontais a áirithiú go gcuirfear réitigh éifeachtúlachta fuinnimh san áireamh i gcinntí pleanála, beartais agus infheistíochta (féach bileog eolais [2.4.8](#) maidir le héifeachtúlacht fuinnimh).

D. Fuinneamh In-athnuaite

Is í an [Treoir nua maidir le Fuinneamh In-athnuaite](#) bunchloch bheartas an Aontais maidir le fuinneamh in-athnuaite, lenar bunaíodh sprioc 42.5 % do sciar an fhuinnimh in-athnuaite (grianchumhacht, fuinneamh gaoithe, fuinneamh aigéin agus hidreachumhacht, bithmhais agus bithbhreoslaí) i dtomhaltas deiridh fuinnimh an Aontais faoi 2030, agus é mar aidhm 45 % a bhaint amach. Cuireann an treoir fuinneamh in-athnuaite chun cinn le scéimeanna tacaíochta náisiúnta agus scéimeanna maoinithe AE mar ní féidir le margaí fuinnimh amháin an leibhéal foinsí inathnuaite atá ag teastáil san Aontas a bhaint amach (féach bileog eolais [2.4.9](#) maidir le fuinneamh in-athnuaite).

E. An caidreamh fuinnimh seachtrach a neartú

Tar éis an chinnidh deireadh a chur de réir a chéile le hallmhairí fuinnimh na Rúise, is é éagsúlú a sholáthair fuinnimh is cúis le beartas fuinnimh seachtrach reatha an Aontais. I mí an Mhárta 2022, moladh i [dteachtaireacht REPowerEU](#) laghduithe ollmhóra tapa 155 billiún méadar ciúbach ar a laghad ar úsáid gás iontaise in AE, arb ionann é agus an méid a allmhairíodh ón Rúis in 2021. I gcomhréir le [plean REPowerEU](#), d'oibrigh an

tAontas Eorpach le comhpháirtithe idirnáisiúnta chun soláthairtí a éagsúlú, allmhairí gáis nádúrtha leachtaithe a dhaingniú agus seachadtaí nua gáis píblíne a mhéadú. Chruthaigh sé [Ardán Fuinnimh AE](#), sásra comhordúcháin deonach lena dtacaítear le ceannach comhpháirteach gáis agus hidrigine san Aontas, agus d'fhoilsigh sé [Straitéis Fuinnimh Sheachtraigh AE](#) ag tacú leis an Úcráin, leis an Moldóiv, agus le tíortha eile.

F. Slándáil an tsoláthair fuinnimh a fheabhsú

Tar éis ionradh na Rúise ar an Úcráin, ba í slándáil an tsoláthair fuinnimh an phríomhthosaíocht fuinnimh. Áirítear sa bheartas reatha maidir le slándáil fuinnimh bearta comhordaithe agus rialacha chun tionóiscí ar shuiteálacha amach ón gcósta a chosc agus freagairt dóibh, chomh maith le cur isteach ar sholáthar fuinnimh agus ar stoic éigeandála ola agus gáis, lena n-áirítear ceadúnais taiscéalaíochta agus táirgthe.

Cumhdaítear beartas bonneagair tras-Eorpach an Aontais le rialacháin Gréasán Tras-Eorpach (GTEnna) (féach bileog eolais [3.5.1](#) maidir le GTEnna) Arna ghlacadh i mí an Mheithimh 2022, sainaithnítear le [Rialachán GTE-F maidir le bonneagar tras-Eorpach fuinnimh](#) 11 chonair tosaíochta i réigiúin gheografacha éagsúla le haghaidh bonneagar leictreachais, eangaí amach ón gcósta agus hidrigine. Sainítear ann tionscadail leasa choitinn laistigh de thíortha an Aontais agus tionscadail leasa choitinn idir an tAontas agus tíortha nach bhfuil san Aontas, cuirtear deireadh leis an tacaíocht do thionscadail nua gáis nádúrtha agus ola agus tugtar isteach critéir inbhuanaitheachta éigeantacha do gach tionscadal. Déantar polasaithe GTEnna a chistiú leis an tSaoráid um Chónascadh na hEorpa 2021–2027, a bunaíodh le [Rialachán \(AE\) 2021/1153](#) (féach bileog eolais [3.5.2](#) maidir le maoiniú GTEnna)

G. Tionscadail taighde, forbartha agus léirithe

Is é [Fís Eorpach](#) an clár réime a bheidh ar siúl ó 2021 go 2027 agus príomhuirlis an Aontais chun taighde fuinnimh a chur chun cinn, le buiséad EUR 95.5 billiún (i bpraghsanna 2018), lena n-áirítear EUR 5.4 billiún ón gclár NextGenerationEU (féach bileog eolais [2.4.6](#) maidir le beartas taighde).

Sainaithníodh sa [phlean Eorpach um Theicneolaíocht Straitéiseach Fuinnimh](#) 10 dteicneolaíocht (ceallraí, fótvoltachas, gaoth ón talamh, etc.) agus gníomhaíochtaí le haghaidh taighde agus nuálaíochta lena gcumhdaítear an slabhra nuálaíochta fuinnimh ghlais ina iomláine.

RÓL PHARLAIMINT NA HEORPA

Tá sé tugtha le fios riamh ag an bParlaimint go dtacaíonn sí go láidir le comhbheartas fuinnimh ina dtugtar aghaidh ar shaincheisteanna a bhaineann le dícharbónú, le hiomaíochas, le slándáil agus le hinbhuanaitheacht. Tá sé iarrtha go mion minic aici go mbeadh comhleanúnachas, diongbháilteacht, comhar agus dlúthpháirtíocht ann idir na Ballstáit agus aghaidh á tabhairt ar dhúshláin atá ann faoi láthair sa mhargadh inmheánach, agus ar na cinn a bheidh ann amach anseo, mar aon le tiomantas polaitiúil na mBallstát uile ina leith sin.

Sna rúin is déanaí ón bParlaimint maidir leis an bhfuinneamh, chonacthas méadú ar ábharthacht agus ar uailmhian na gcuspoirí aeráide agus comhshaoil go léir atá mar bhonn agus mar thaca ag beartas fuinnimh AE: I mí na Samhna 2019, d'fhógair an Parlaimint an [éigeandáil aeráide agus chomhshaoil san Eoraip](#). I mí Dheireadh

Fómhair 2020, i sraith [leasuithe ar an togra le haghaidh rialachán lena mbunaítear an creat chun aeráidneodracht a bhaint amach](#), d'iarr sí go ndéanfaí sprioc an Aontais a laghdú 60 % in astaíochtaí gás ceaptha teasa uile an Aontais faoi 2030 agus go gcuirfí deireadh de réir a chéile leis na fóirdheontais uile do bhreoslaí iontaise faoi 2025 ar a dhéanaí Mar fhreagairt ar phaindéim COVID-19, d'athdhearbhaigh sí na straitéisí glasa agus digiteacha mar bhunchlocha Aontas Fuinnimh AE. I mí Mheán Fómhair 2022, thacaigh sé le spriocanna níos uaimhianaí éifeachtúlachta fuinnimh agus fuinnimh in-athnuaite.

An 1 Márta 2022, d'foilsigh an Pharlaimint [rún maidir le fogha na Rúise i gcoinne na hÚcráine](#), inar cáineadh ionradh míleata neamhdhleathach, gan chúis gan údar na Rúise ar an Úcráin. I mí Aibreáin 2022, [d'iarr an Pharlaimint go ndéanfaí lánchosc láithreach ar allmhairí ola, guail, breosla núicléach agus gáis ón Rúis](#). I mí Dheireadh Fómhair 2022, sa [rún uaithi maidir le freagairt AE don mhéadú ar phraghsanna fuinnimh san Eoraip](#), d'iarr an Pharlaimint ar thíortha an Aontais díshealbhuithe theaghlach leochaileach agus gearradh amach a soláthairtí fuinnimh a sheachaint, chuir sí in iúl gur oth léi go ndearna an Coimisiún go leor dá thograí a chur síos i bhfoirm rialachán ón gComhairle in ionad nós imeachta comhchinnteoireachta. Ghlac sí roinnt rún eile freisin maidir le gnéithe sonracha den choinbhleacht: á chur in iúl gur geal léi stádas mar iarrthóir AE a bhronnadh ar an Úcráin agus ar an Moldóiv agus peirspictíocht Eorpach a bhronnadh ar an tSeoirsia; feabhas a chur ar chosaint an Aontais Eorpaigh do leanaí agus do dhaoine óga atá ag teitheadh ón gcogadh san Úcráin agus ag cur béim ar thionchar an chogaidh ar mhná.

Tacaíonn an Pharlaimint freisin le héagsúlú foinsí fuinnimh agus bealaí soláthair. Tá béim leagtha aici ar a thábhachtaí atá na hidirnáisc gáis agus leictreachais ar fud lár agus oirdheisceart na hEorpa ar ais thuaidh-theas chun níos mó idirnasc a chruthú, críochfoirt gáis nádúrtha leachtaithe a éagsúlú agus píblínite a fhorbairt. Agus an ról suntasach atá ag an taighde chun soláthar inbhuanaithe fuinnimh a áirithiú á thabhairt chun suntais aici, leag an Pharlaimint béim ar an ngá atá le comhiarrachtaí i réimse na dteicneolaíochtaí nua fuinnimh agus le cistiú breise poiblí agus príobháideach.

Chun tuilleadh eolais a fháil faoin ábhar seo, féach [suíomh gréasáin an Choiste um Thionsclaíocht, um Thaighde agus um Fhuinneamh](#).

Matteo Ciucci
03/2024